

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
на съдиите Гроздан Илиев и Надежда Джелепова
по конституционно дело № 6 от 2021 г.

Подписваме с особено мнение по т. 1 определението от 29.04.2021 г. по настоящото конституционно дело, с което мнозинството от съдиите приема, че искането на общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд за даване на задължително тълкуване на чл. 6, ал. 2 и чл. 46, ал. 1 от Конституцията на Република България във връзка с отговор на следния въпрос: „Как следва да се разбира понятието „пол“, използвано в Конституцията, и има ли то смисъл, различен от биологичен пол?“, е допустимо.

Този въпрос, отправен във връзка с тълкуване на чл. 6, ал. 2 и чл. 46, ал. 1 от Конституцията, е недопустим. Той се отнася до разпоредби с ясно и недвусмислено съдържание, по които не се спори и практиката на Конституционния съд е безпротиворечива, а това изключва необходимостта от абстрактното им нормативно тълкуване от Конституционния съд в изпълнение на правомощието му по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията.

Конституционният съд има задължение да се произнася по искане за тълкуване, когато трябва да бъде изяснено двусмислие или да бъде отстранена неяснота на една или няколко конституционни норми, така че да бъде осигурено непротиворечивото им прилагане. В случая това не е така. От прочита на посочените в искането съдебни решения се установява, че отделните състави на ВКС нямат противоречия в тълкуването и прилагането на конституционните разпоредби – предмет на искането за тълкуване, а прилагат противоречиво разпоредбите на Закона за гражданската регистрация. Уеднаквяването на противоречивата съдебна практика по прилагането на законите е задължение на ВКС – чл. 124 от Конституцията. По този въпрос Конституционният съд няма правомощие да се произнася. Липсата на правна уредба в Закона за гражданската регистрация по проблема, третиран в искането на общото събрание на Гражданската колегия на ВКС, не може да бъде отстранена по тълкувателен път.

По отношение на понятието „пол“, употребено в чл. 6, ал. 2 от Конституцията, в искането не са посочени съображения за необходимостта от тълкуване на конституционната разпоредба. Липсват противоречие или неяснота относно

значението на това понятие. Нещо повече – то е било предмет на разглеждане от Конституционния съд, който се е произнасял по отношение на разбирането си за това понятие в Решение № 14 от 10.11.1992 г. по к.д. № 14/1992 г., с което е дадено тълкуване на чл. 6, ал. 2 от Конституцията. С това тълкуване не е отговорено на конкретно допуснатия от мнозинството от съдиите въпрос, но от мотивите на решението категорично се прави извод, че критерият „пол“ е изключен от групата социални признаци, които „фактически се придобиват или изменят в процеса на социалната реализация на гражданите в обществото“. Разбирането на понятието „пол“ е конкретно посочено и в Решение № 13 от 27.07.2018 г. по к.д. № 3/2018 г., в мотивите на което е записано, че конституционният законодател възприема биологичното обяснение на това понятие като единственото, включено в него.

Във връзка с горното не може да се приеме, че липсва произнасяне по поставения от вносителя въпрос. Становището на Конституционния съд по този въпрос, изразено недвусмислено в посочените две решения, следва да бъде зачитано от съставите на ВКС и предвид разпоредбата на чл. 280, ал. 1, т. 2 ГПК, която гласи, че на касационно обжалване пред Върховния касационен съд подлежат въззивните решения, в които съдът се е произнесъл по материалноправен или процесуалноправен въпрос, който е решен в противоречие с актове на Конституционния съд на Република България или на Съда на Европейския съюз.

Следва да се отбележи и това, че изразеното от Конституционния съд становище относно съдържанието на понятието „пол“ в Конституцията, макар и да не било конкретно и изрично упоменато в диспозитивите на цитираните по-горе решения, трябва да бъде зачитано, доколкото това становище е недвусмислено посочено в решаващите мотиви на решенията. По повод връзката между мотиви и диспозитив Конституционният съд е приел, че тези части на решението не могат да бъдат разделяни, „защото само в своята цялост и единство те формират задължителния за всички тълкувателен акт на Конституционния съд“ (Решение № 9 от 28.07.2016 г. по к.д. № 8/2016 г.).

По тези съображения подписваме по т. 1 определението с особено мнение.

Конституционни съдии: **Гроздан Илиев**

Надежда Джелепова